

Vatnorkuútbygging

Lagt til rættis: Jan Müller

Sosialurín hevur heitt á meg um at lýsa hugsan mína um byrjaðu vatnorkuútbyggingina við Eiðisvatn.

Blaðið metir, at tá eg var ein teirra, sum var við til at senda SEV-ætlanina til nærri kanningar, og ein av teim tingmonnum sum heittu á SEV um at steðga útbyggingini av Eiðisvatni, fyrri at fara undir nærri viðgerð av Veðranesætlanini — og helst bygging har — og samstundis ein teirra, sum alment hevur talað fyrri at fremja eina so skilagóða og umhvørvisvinarliga vatnorkuútbygging sum gjørligt heldur enn at lita á termiska útbygging áleina, so má eg hava gjørt mær metingar um hvat er skilabest.

So er, og skal eg siga frá hesum, men lat meg fyrst triva eitt sindur í forseguna.

Øll sekstiárini og meginpartin av sjeitiárunum bert talaði og hugsaði SEV um at útbyggja vatnmegina, men seint í sjeitiárunum kom so fram ein ætlan fyrri útbygging av Vágoy, Streymoy og Eysturoy. Hendan var so dýr og gav so litla orku, at landsstýrið metti tað beint at kanna um ikki meira fekst

burturúr at nýta vatnið meira beinleiðis istaðin fyrri at nýta hundraðir av milliónum til tunnlar og atkomuvegir til hesar. Mett varð, at yvir eina langa byggitíð (t.d. 10-15 ár) so táttaði alt projektið í tvær milliardir krónur.

Partar av kanningini eru nú gjørdir viðvikjandi Eysturoy, men allir partar eru ikki samdir um eina loysn, sum hina skilabestu og biligastu. Kortini verður hildið, at nú tað snýr seg um eina minni ætlan uppá 250-300 mill. kr., so kann farast í gongd hóast litil rentabilitetur er í ætlanunum. Hesin bótist tó nakað yvir eina avskrivngartíð uppá t.d. 30-40 ár.

Spurningurin er so:

Skal útbyggjast í hæddini (250-300 metrar) við Veðranes og norðantil á oynni við verkum ávikavist sunnanvert Oyri og við Funningsfjørð, ella skal vatnið alt savnast í byrging í 130 metra hædd við Eiðisvatn og nýtast í verki sunnanvert Eiði?

Hugsan mín um hetta er partvist lýst niðanfyri:

Atli Dam Eiðis- ætlanin eigur at verða steðgað beinan- vegin

Annars missa vit okkara kanska besta alifjørð — Funningsfjørð

Nógv talar fyrri, at verandi vatnorkuútbygging hjá SEV og H&S við Eiðisvatn er ikki tann rætta. Tað fæst nógv meiri orka burtur úr við at fara longur upp í hæddina í norðara parti av Eysturoynni og leggja kraftverk við Funningsfjørð. Tá forkoma vit heldur ikki teirri altavgerandi vatntilrenningini í Funningsfjørð, og vit spara Eiðisvatn.

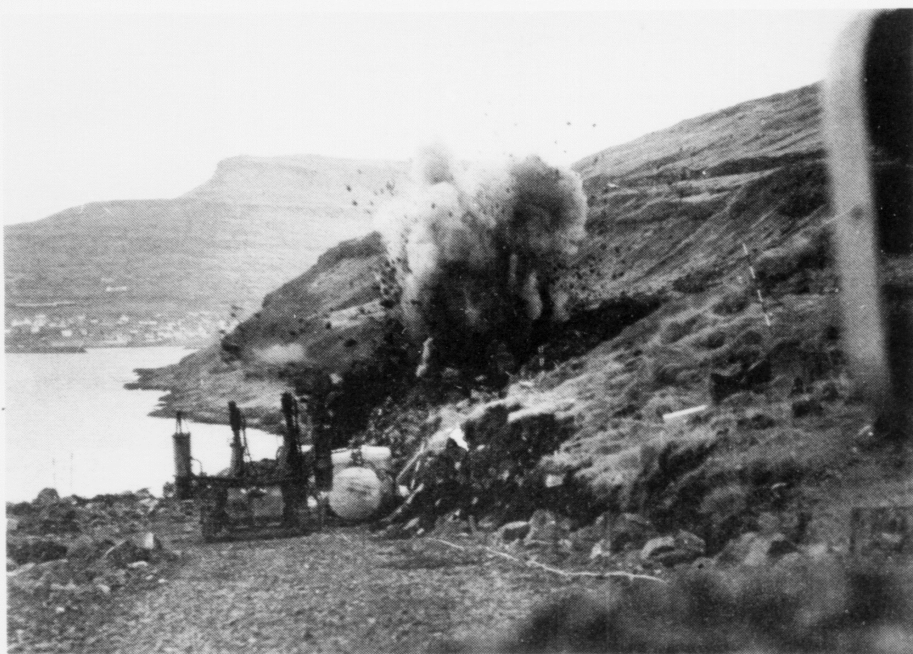
Eisini Veðranesalternativini geva meiri orku enn Eiðisvatn, tí tey hava ta røttu fallhæddina.

Vit eiga tí at sleppa Eiðisætlanini og útbyggja vatnorkuna á annan hátt.

Somuleiðis eigur ein 12 mW motorur at verða settur upp á Sundi.

60 kV-netið norður til Við Strond í Klaksvík eigur at verða útbyggt — og gamla elverkið Við Strond endurskotið og útbyggt til frama fyrri Norðoyggjar og eystara part av Eysturoynni.

M.a. hetta sigur Atli Dam, formaður javnaðarfloksins og nývaldur løgmaður, í sínum innleggi um útbyggingina av okkara orkuskipan. Hann visir eisini á, at verður verandi SEV-ætlan framd, so verður avfallsvatnið tikið frá Funningsfirði og veitt í Eiðisvatn, og tá er ein av okkara bestu alifirðum burtur.

Arbeidið uppá vegin til kraftstöðina niðanfyri Eiðisvatn heldur fram. Kalmar tók hesa myndina týsdagin

Orkuútbyggingin er eitt tað mest týðningarmikla mál, ið tey komandi árin. Ávirkanin verður at siggjast aftur á nærum øllum økjum samfelagsins.

Á umhvørvi sum í okkara landi er ein ogn burturav, men sera víðkvæmt, tí okið er lítið og fær lætt ein varandi skaða, har ikki ber til at rætta upp aftur tað, ið einaførð er gjørt.

Samfelagsins iløguorka er avmarkað. Okkara búskapur er nógv vikinur, men um ikki búskaparliga orkan verður stýrd móti produktivari vinnu, ið skapar útflutning og arbeiðspláss, so er vandi fyrri, at samfelagsskipan okkara fer at ríða við stør- um sosialum avleiðingum.

Rakstrarligu avleiðingar av eini ikki nóg skilagóðari orkuútbygging er ein hogur streymprisur, ið verður ein byrða bæði fyrri tað einstaka húsarhaldið og okkara vinnu, serliga flakavirkini, ið verða minni kappingarfor.

Loyvi Eilif Samuelsens pr. 7. nov. 1984

Í sínum skrivi tann 7. nov. 1984 til SEV verður veruligt loyvi givið at byrja arbeidið í samband við Eiðisvatn. Loyvið er grundað á stóðutakan og tilmæli ymiska staðni frá. Men tá ið framgongur, at Berdal hevur hesa niðurstöðu, so er hetta ikki

rætt, tí frágreiðingin VANDKRAFT EYSTUR-OY frá 8. august 1984 er ein »kompromis-samansjóðing av sjónarmiðum frá Orkuráðnum, Elsam og Berdal. Tey objektivu, sakligu og meira keldu sjónarmiðini fáast burturúr tí originalu Berdal-frágreiðingini, men aðrenn trivið verður í nøkur høvudstól úr hesi frágreiðing skal nærtast við loyvi at byrja arbeidið við Eiðisvatn.

Yvirfriðingarnevndin gjørdi sín úrskurð hin 30. des. 1983 og gav loyvi at seta á Eiðisvatn. Á síðu 15 í úrskurðinum sigur yvirfriðingarnevndin, »at tað eigur at verða álagt SEV at miðja imóti at halda eina so javna vatnstøðu

sum gjørligt, javnber við merkingarnar hjá VKI um avleiðingarnar fyrri botn- gróðurin, um vatnstøðan verður broytt við meira enn 3-4 m«. Men í ásetingunum á síðu 17 stk. 2 stendur »SEV átekur sær at bera so í bandi, at vatnstøðan í Eiðisvatni aftaná útbyggingina broytist minst møguligt«. T.v.s. at sjálvt um yvirfriðingarnevndin í sínum premissum umrøður markið 3-4 m, so er hetta ikki við í sjálvum ásetingunum, og so- státt er SEV ikki juridiskt forpliktað av hesum umrøddu 3-4 m. Tá ið arbeidið nú er sett í verk og einki mark er fyrri hvussu umfatandi umhvørvisliga árin- ið á Eiðisvatn og okið tess er, so er hesin spurn-